Nakon brojnih dojava građana o jednoj od najintenzivnijih sezona neugodnih mirisa s Kaštijuna, Radna grupa za civilni nadzor nad radom ŽCGO Kaštijun obišla je Centar i održala sastanak s direktoricom Anjom Ademi i voditeljima odjela. Posjet Kaštijunu odvijao se u vrijeme kada slučaj ilegalnog odlagališta u Gospiću i otkrivenog onečišćenja tla i podzemnih voda ponovno upozorava koliko je opasno probleme s otpadom rješavati tek kada posljedice postanu vidljive.

U obilasku smo bili upoznati sa skorim završetkom prekrivanja folijom i spajanja plinskog sustava na napunjenoj plohi A1 te sa prekrivanjem tankom folijom aktualne plohe B1 - što do sada nije bio slučaj. S ovog sastanka izdvajamo nekoliko važnih pomaka, ali i probleme koji i dalje ostaju neriješeni.

NAKON GODINA UPOZORAVANJA KONAČNO SE POKREĆE ODVOZ BALA I METALNE FRAKCIJE

Prema informacijama Uprave Kaštijuna, ugovoren je odvoz svih trenutno odloženih SRF bala , uključujući i bale nastale tijekom 2026. godine. Provedena je javna nabava i potpisani su ugovori s odabranim tvrtkama. Dinamika odvoza ovisi i o dobivanju potrebnih notifikacija i odobrenja za prekogranične pošiljke otpada. To je korak koji pozdravljamo, ali podsjećamo: na problem bala upozorava se godinama. Starije bale su već u lošem stanju i izložene vremenskim utjecajima. Ugovoren odvoz zato nije kraj problema – važno je da se bale što prije stvarno uklone s lokacije.

Još veći problem predstavlja metalna frakcija. Na Kaštijunu se tijekom približno osam godina nakupilo oko 14.000 tona metalne frakcije. Osim jednog manjeg probnog odvoza, do 2026. godine gotovo ništa nije poduzeto. Prema informacijama direktorice, konačno je sklopljen ugovor za njezin odvoz i prvi kamioni krenuli su prošlog tjedna. Odvoz će koštati približno 150 eura po toni, odnosno oko 2,1 milijun eura za trenutno nagomilanu količinu. To je cijena višegodišnjeg odgađanja rješavanja problema. Metalna frakcija godinama se gomilala na lokaciji, dijelom i na goloj zemlji, izložena kiši i suncu. Zato tražimo da se, uz uklanjanje frakcije, pojača monitoring tla na neposrednim lokacijama na kojima je bila odložena. Ne želimo još jednom čekati da se posljedice pojave pa tek onda početi tražiti uzrok.

KAŠTIJUN VIŠE NE SMIJE BITI SPREMNIK ZA VIŠKOVE KOMUNALACA

Važna poruka sa sastanka odnosi se i na količine miješanog komunalnog otpada koje komunalna društva šalju na Kaštijun. Uprava je potvrdila da ŽCGO Kaštijun neće prihvaćati količine otpada koje prelaze utvrđene dnevne i tjedne limite postrojenja. Komunalna društva imaju dvije mogućnosti: privremeno skladištiti višak na pretovarnim stanicama dok se ne oslobode kapaciteti ili sama ugovoriti i financirati zbrinjavanje viškova. Očekujemo da se ova odluka doista i provodi. Jer godinama upozoravamo: Kaštijun nije neograničeni spremnik za otpad koji nastaje tijekom turističke sezone. Većina komunalnih društava i dalje šalje gotovo iste količine kao i prethodnih sezona. Pozitivan je primjer rovinjskog Komunalnog servisa, koji je u srpnju smanjio količine za oko 15 posto. Poreč je u razdoblju posebno velikih dnevnih količina sam ugovorio odvoz viškova. Ako komunalna društva tj. Gradovi I Općine proizvode više otpada nego što Kaštijun može obraditi , višak nije problem koji treba prebaciti na Kaštijun, a još manje na građane koji žive u njegovoj blizini.

Phoca PDF

TKO KONTROLIRA ŠTO DOLAZI NA KAŠTIJUN?

Na sastanku smo, posebno u kontekstu slučaja Gospić, pitali postoji li mogućnost da na Kaštijun dospije otpad koji nije legalan ili nije miješani komunalni otpad komunalnih društava s područja Istre. Direktorica je takvu mogućnost odbacila, ali je istodobno potvrdila da kontrole sadržaja otpada koji stiže na Kaštijun nema prije iskrcaja u prijemnu jamu. Kontrola sadržaja miješanog komunalnog otpada koji dolazi s pretovarnih stanica odgovornost je komunalnih poduzeća. To je još jedan razlog zbog kojeg je odgovornost potrebno jasno utvrditi. Ako se na Kaštijun dovozi otpad neodgovarajućeg sastava, sustav mora znati tko ga je proizveo, tko ga je kontrolirao i tko je odgovoran što je završio u Centru.

I DALJE SMRDI

Unatoč poduzetim mjerama, Uprava Kaštijuna potvrdila je ono što građani već tjednima prijavljuju: problem neugodnih mirisa nije riješen. Intenzitet mirisa varira ovisno o danu i vremenskim uvjetima, posebno smjeru i jačini vjetra, ali činjenica ostaje ista – građani okolnih naselja i dalje ne mogu normalno živjeti bez neugodnih mirisa koji se šire iz područja Centra. Kao pilot-projekt ovog je ljeta provedeno 14-dnevno sušenje jedne probne količine otpada. Volumen materijala značajno se smanjio, ali je neugodan miris ostao. U postrojenju za biostabilizaciju materijal se, usporedbe radi, suši približno osam tjedana. To pokazuje da se problem ne može riješiti samo dodatnim sušenjem.

Ako na Kaštijun i dalje dolazi miješani komunalni otpad s prevelikim udjelom biootpada i vode, uzrok problema ostaje. Na ulazu u jamu i dalje se pojavljuju i komadi glomaznog otpada koji tamo ne bi smjeli završiti. Problem je zato širi od samog Kaštijuna: riječ je o nedovoljno razvijenom sustavu odvojenog prikupljanja otpada, nedostatku infrastrukture, nedovoljnom inspekcijskom nadzoru i potrebi za dodatnom edukacijom, posebno ugostiteljskog sektora. Dodatni problem predstavlja i činjenica da je zbrinjavanje biootpada, prema informacijama dobivenim na sastanku, i dalje skuplje od zbrinjavanja miješanog komunalnog otpada – oko 280 eura po toni – što dodatno otežava njegovo kvalitetno odvajanje.

NAKON GOSPIĆA NE ŽELIMO MONITORING „ZA SVAKI SLUČAJ“

Na sastanku smo ponovno otvorili pitanje monitoringa okoliša oko Kaštijuna. Prema informacijama Uprave, na postojećim piezometrima trenutno nema prekoračenja propisanih vrijednosti. Međutim, potvrđeno je da su postojeći piezometri na dubini od oko 50 metara. To ne daje odgovor na pitanje što se događa na manjim dubinama niti na drugim lokacijama. Upravo zato smatramo da postojeći monitoring treba preispitati i proširiti na druge lokacije i različite dubine, uključujući neposrednu blizinu mjesta na kojima su godinama bile odložene SRF bale I metalna frakcija.

GODINE UPOZORAVANJA – SADA ŽELIMO REZULTATE

Radna grupa pozdravlja činjenicu da su se nakon godina upozoravanja konačno pokrenuli odvoz SRF bala i metalne frakcije te da je komunalnim društvima postavljena jasna granica količina otpada koje Kaštijun može prihvatiti. Ali ugovor nije isto što i uklonjen otpad, a odluka o limitima nije isto što i njihovo poštivanje.

Phoca PDF

Zato ćemo pratiti koliko brzo će SRF bale zaista biti uklonjene, kojom će se dinamikom uklanjati 14.000 tona metalne frakcije, koliko će javnog novca biti potrošeno na njihovo zbrinjavanje. Isto tako ćemo obratiti pažnju hoće li komunalna društva početi poštivati limite, što se poduzima kako bi se smanjio udio biootpada i vode u miješanom otpadu te hoće li se konačno smanjiti neugodni mirisi koje građani prijavljuju.
Predugo se čeka na odvoz bala. Predugo se čeka na uklanjanje metalne frakcije. Predugo se tolerira dovoženje prevelikih količina otpada. Predugo se čeka na potrebnu infrastrukturu koja bi poboljšala sustav (kompostane, bioplinska prostrojenja) I predugo građani okolnih naselja trpe neugodne mirise. Sada ne želimo nova obećanja i nova odgađanja. Želimo da se ono što se godinama gomilalo konačno ukloni – i da građani konačno mogu normalno disati.

Na kraju se osvrćemo i na medijski istup župana Miletića. Župan je do 2021. godine, dok je samostalno upravljao Kaštijunom, imao priliku mijenjati vlasničku strukturu, no to nije učinio niti je tada isticao potrebu za njezinom promjenom. Mi ne smatramo da je promjena vlasničke strukture rješenje problema. Župan i danas nastavlja sa istom politikom nečinjenja, Plan gospodarenja otpadom Istarske županije kasni već tri godine. Taj plan je puno važniji za rješavanje problema gospodarenja otpadom nego vlasnička struktura Centra. Što je konkretno župan do sada napravio da riješi problem smrada?
Činjenica jest da je došlo do potpunog urušavanja sustava gospodarenja otpadom na svim razinama, državnoj, županijskoj i lokalnoj. Ako se hitno i strogo ne pristupi uspostavi održivog sustava, ugušiti ćemo se u vlastitom smeću.

Za Radnu grupu za civilni nadzor nad radom tvrtke Kaštijun d.o.o.,

Diana Dropulić
Goran Zgrablić
Ozren Grbavčić
Irena Burba
Ivo Lorencin

Phoca PDF